

SUNDHEDSSTYRELSEN

2020

Monitorering af tvang i psykiatrien

OPGØRELSE FOR PERIODEN 1. JULI 2019 – 30.
JUNI 2020

Monitorering af tvang i psykiatrien

OPGØRELSE FOR PERIODEN 1. JULI 2019 – 30. JUNI 2020

© Sundhedsstyrelsen, 2020.
Publikationen kan frit refereres
med tydelig kildeangivelse.

Sundhedsstyrelsen
Islands Brygge 67
2300 København S

www.sst.dk

Sprog: Dansk
Version: 1,0

Versionsdato: 4.11.2020
Format: pdf

Udgivet af Sundhedsstyrelsen,
November 2020

Indholdsfortegnelse

1. Introduktion	4
1.1. Baggrund.....	4
1.2. National monitorering af tvang i psykiatrien	5
2. Sundhedsstyrelsens vurdering af resultater	6
2.1. Overordnet vurdering	6
2.2. Strategier for nedbringelse af tvang	7
2.3. Tvangsanvendelse over for børn og unge	8
2.4 Sundhedsstyrelsens fremadrettede fokus og dialog med regioner og kommuner	9
3. Sammenfatning af resultater.....	10
3.1. Datagrundlag.....	10
3.2. Nationale resultater.....	10
3.3. Regionale resultater.....	11
4. Udviklingen i andel der bæltefikseres og antal bæltefikseringer over 48 timer.....	14
4.1. Indikatorer med målsætning om halvering i 2020.....	14
4.2. Antal bæltefikseringer over 48 timer	15
4.3. Øvrige indikatorer med relevans for bæltefikseringer.....	19
5. Udviklingen i varighed af bæltefikseringer og i personer udsat for tvangsforanstaltninger	25
5.1. Indikatorer med målsætning om reduktion i 2020	25
5.2. Anvendelse og varighed af bæltefikseringer.....	25
5.3. Personer udsat for én eller flere tvangsforanstaltninger.....	32
5.4. Øvrige indikatorer med relevans for monitoreringen af tvang	35
Bilagsfortegnelse	41

1. Introduktion

1.1. Baggrund

Som et vigtigt led i realiseringen af målsætningen om at forbedre kvaliteten i den regionale psykiatri indgik Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse i 2014 en aftale med Danske Regioner om at halvere anvendelsen af tvang i psykiatrien i 2020. Der blev i den forbindelse afsat midler til at nå målene om nedbringelse af anvendelsen af tvang. Midlerne er anvendt til initiativer i regionerne om patientinddragelse, kompetenceudvikling samt udbredelse og implementering af metoder med gode nationale og internationale erfaringer. Hver region indgik endvidere en konkret og forpligtende regional partnerskabsaftale om at nedbringe anvendelsen af tvang.

Partnerskabsaftalerne udmønter følgende fælles målsætninger for nedbringelse af anvendelsen af tvang:

- antallet af patienter, der tvangsfikseres, skal halveres i 2020
- der skal samtidig ske en reduktion i den samlede anvendelse af tvang.

Data fra Landspatientregisteret (LPR) har ikke været tilgængelige i forbindelse med udarbejdelsen af denne rapport. Dette skyldes, at regionerne i starten af 2019 er overgået fra LPR2 til indberetning til LPR3, og i forbindelse med overgangen har det ikke været muligt at få data fra LPR leveret fra Sundhedsdatastyrelsen. Denne rapport er således udelukkende baseret på data fra Register over Tvang i Psykiatrien (TIP). De tilgængelige data giver en relevant status for anvendelsen af tvang i psykiatrien, dog uden de indikatorer, der forholder sig til andele af patienter, der udsættes for tvang. Derfor vil Sundhedsstyrelsen ikke kommentere i forhold til de opstillede mål i partnerskabsaftalen, men vil kommentere på udviklingen i forhold til baseline og det seneste år.

Tvang i psykiatrien berører nogle af de mest grundlæggende menneskerettigheder; nemlig retten til frihed og respekt for den fysiske og psykiske integritet. Det er derfor afgørende, at der konsekvent arbejdes med reduktion af tvang i psykiatrien, for dermed at sikre brugernes selvbestemmelsesret og grundlæggende menneskerettigheder. Målsætningen om at nedbringe anvendelsen af tvang er helt central for at sikre, at patienter med psykiske lidelser får en behandling af høj kvalitet.

Tvang i psykiatrien kan ikke helt undgås, men skal udøves så skånsomt som muligt og med størst mulig hensyntagen til patienten, således at der ikke forvoldes unødigt krænkelser eller ulempe. Psykiatrilovens mindstemiddelsprincip fastlægger, at tvang ikke må benyttes, før der er gjort, hvad der er muligt for at opnå patientens frivillige medvirken. Derudover skal anvendelse af tvang stå i rimeligt forhold til det, som søges opnået herved – er mindre indgribende foranstaltninger tilstrækkelige, skal disse anvendes. Dog

skal realisering af det nationale fælles mål om halvering af anvendelsen af bæltefikseringer gennemføres uden, at der sker en uhensigtsmæssig substitution mellem forskellige tvangsforanstaltninger.

Sundhedsstyrelsen følger udviklingen og opfølgningen på anvendelsen af tvang tæt med en forventning om, at samtlige regioner lever op til de forpligtende aftaler om reduktion af anvendelse af tvang i psykiatrien.

1.2. National monitorering af tvang i psykiatrien

Sundhedsdatastyrelsen har i samarbejde med regionerne og Sundhedsstyrelsen udviklet en national model til monitorering af anvendelsen af tvang, hvor målsætningen om reduktion i anvendelsen af tvang er operationaliseret ved monitorering af 15 indikatorer (se bilag 1). Hvert halve år offentliggøres data for udviklingen i de 15 indikatorer, og Sundhedsstyrelsen kommenterer på udviklingen det seneste år. Derudover indgår Sundhedsstyrelsens vurdering af udviklingen i anvendelsen af tvang i psykiatrien i forhold til at nå målsætningerne i 2020.

De bagvedliggende data for den samlede monitorering kan downloades på Sundhedsdatastyrelsens hjemmeside.

På baggrund af resultaterne i denne opgørelse for perioden 1. juli 2019-30. juni 2020 beder Sundhedsstyrelsen alle fem regioner om at redegøre for udviklingen, samt hvilke indsatser og ledelsesmæssige tiltag regionerne vil gøre for at sikre en fortsat nedbringelse af tvang. Disse redegørelser drøftes på det førstkommande møde i Task Force for Psykiatri.

I afsnit 3.1 ses en oversigt over hvilke indikatorer, der kommenteres på i nærværende rapport i overgangsperioden til den nye version af Landspatientregisteret (LPR3).

2. Sundhedsstyrelsens vurdering af resultater

2.1. Overordnet vurdering

Siden 2014 har der været et specifikt fokus på at nedbringe brugen af tvang i Danmark. Denne monitoreringsrapport viser, at der siden baseline (2011-2013) er sket en stigning i antallet af voksne, der udsættes for en eller flere former for tvang. Det er lykkedes at nedbringe antallet af personer der bæltefikseres, men der er i samme periode sket en stigning i antallet af personer der fastholdes, får akut beroligende medicin, tvangsindlægges, tvangstilbageholdes og tvangsbehandles. Udviklingen for den samlede brug af tvang i Danmark har dermed en stigende tendens.

Samlet set er der tale om en bekymrende udvikling, fordi der til trods for et stort og målrettet arbejde i regionerne siden 2014 fortsat er store udfordringer med at nedbringe anvendelsen af tvang i Danmark. Denne monitoreringsrapport er den næstsidste i den nuværende partnerskabsperiode, som udløber med udgangen af 2020. Man kan konstatere, at der også efter udløb af partnerskabsaftalen vil være behov for et fortsat stort fokus på at nedbringe anvendelsen af tvang.

Alle regioner har i perioden bragt anvendelsen af bæltefikseringer ned siden baseline (2011-2013). Der har således været et fald i både antal personer, der bæltefikseres, det totale antal bæltefikseringer samt antal bæltefikseringer over 48 timer. Således er der i alt 734 færre personer der blev bæltefikseret i 2019/20 sammenlignet med baseline, hvilket indikerer, at et vedvarende fokus på brugen af tvang kan understøtte en udvikling i praksis. Faldet i anvendelsen af bæltefikseringer skal dog sammenholdes med en stigning i anvendelsen af fastholdelser og akut beroligende medicin i alle regioner siden baseline. Der var en stigning på 295 personer der fik akut beroligende medicin i 2019/20 sammenlignet med baseline og der blev givet akut beroligende medicin 2.289 flere gange. Der var en stigning i fastholdelser på 182 personer og 1.055 flere gange. Det er en meget bekymrende udvikling.

Udviklingen i brugen af tvang i de fem regioner varierer hen over perioden og i mellem de enkelte indikatorer. I forhold til de enkelte regioner viser monitoreringen, at der i Region Hovedstaden og Region Midtjylland er sket en positiv udvikling siden baseline i forhold til at nedbringe brugen af bæltefiksering, dog med en mindre stigning på flere indikatorer vedrørende bæltefikseringer siden 2018/2019. I disse regioner er det samlede antal voksne berørt af en eller flere former for tvang stort set uændret siden baseline med en lille stigning siden 2018/2019. I Region Nordjylland er den samlede anvendelse af tvang over for voksne fortsat over niveauet for baseline, og anvendelsen af bæltefikseringer er stort set uændret siden baseline. I Region Sjælland er antallet af voksne berørt af tvang fortsat markant over niveauet for baseline, mens der er sket et fald i alle de indikatorer,

der omhandler bæltefikseringer, siden baseline. Der er i Region Syddanmark sket en stigning siden baseline i det samlede antal voksne berørt af tvang, og der er sket et fald på alle indikatorer, der omhandler bæltefikseringer, siden baseline.

Antallet af personer, der bliver tvangsindlagt, tvangstilbageholdt og tvangsmediceret er fortsat stigende i forhold til baseline. Det er Sundhedsstyrelsens vurdering, at der vil være behov for et forstærket fokus på, hvordan man undgår disse former for tvang. Dette vil kræve et stærkt samarbejde om indsatsen i kommuner, i det primære sundhedsvæsen og på sygehuse.

Antallet af børn og unge under 18 år, der berøres af tvang, er faldet siden 2015/2016, hvilket er glædeligt. Der er dog behov for, at dette bringes meget længere ned, da tvangsanvendelse over for børn og unge bør være på et absolut minimum.

Overordnet set er den samlede anvendelse af tvang således fortsat stigende, og det samlede antal mennesker, som berøres af tvang, er fortsat langt over det ønskede niveau. Det tyder på, at der fortsat er en stor udfordring i behandlingen af mennesker med psykiske lidelser, som ikke er løst. Udfordringerne kan bl.a. være vanskeligheder med at sikre en behandling af høj kvalitet i både den ambulante regionale psykiatri og under indlæggelse, samt at sikre en tidlig og forebyggende indsats forud for indlæggelse og efter udskrivelse i både kommunalt og regionalt regi.

Det er således absolut nødvendigt, at fokus på at nedbringe anvendelsen af tvang fortsætter på alle niveauer. Alle aktører bør sætte et stort ledelsesmæssigt fokus på området og bør indgå i en åben dialog samt fortsat have en systematisk og analytisk tilgang til, hvordan tvangen bringes ned.

2.2. Strategier for nedbringelse af tvang

Der er solid viden om, hvad der kan nedbringe anvendelsen af tvang under indlæggelse. Ledelsesinvolvering er den vigtigste af de seks kernestrategier, som er blevet benyttet i flere lande til at opnå positive resultater i forhold til at nedbringe anvendelsen af tvang. Ledelsesinvolvering anses også som en forudsætning for, at de andre strategier har effekt. Desuden indgår kompetenceudvikling, brugerinddragelse, anvendelse af forskellige forebyggelsesværktøjer og debriefingteknikker samt anvendelse af data til en datadrevet praksis som strategier og værktøjer, ledelsen kan anvende for at nedbringe tvang. Nedbringelsen af tvang handler om en langsigtet kulturændring i psykiatrien, som kun kan ske ved vedvarende og konsekvent at fastholde fokus på tvangsnedbringelse.

Satspuljeprojektet "Forsøg med bæltefri afsnit i psykiatrien" viser ligeledes, at anvendelsen af bæltefikseringer næsten helt kan undgås – også uden stigning i anvendelsen af øvrige tvangsformer. Resultaterne skyldes, ud over fokus på de seks kernestrategier, også tværfaglig, tilstrækkelig og øget normering. Derudover viser resultaterne fra satspuljeprojektet, at de organisatoriske og kulturmæssige forandringer er mere betydningsfulde i forhold til at nedbringe tvang, end hvilke konkrete redskaber personalet benytter.

I lyset af at der også ses en stigning i antallet af tvangsindlæggelser og tvangstilbageholdelser ser Sundhedsstyrelsen fortsat et behov for at afklare, hvordan man bedre kan forebygge anvendelsen af tvang i såvel voksen- som børne- og ungdomspsykiatrien.

Siden den seneste monitoreringsrapport har Sundhedsstyrelsen, bl.a. for at styrke indsatsen i forhold til forebyggelse af tvangsindlæggelser og nedbringelse af tvang i den regionale psykiatri, med rådgivning fra en faglig arbejdsgruppe udarbejdet *Anbefalinger for nedbringelse af tvang for mennesker med psykiske lidelser*. Anbefalingerne tager afsæt i eksisterende forskning, viden og gode erfaringer med at forebygge og nedbringe tvang samt peger på, hvor der kan ske forbedringer i forhold til eksempelvis det tværsektorielle samarbejde, og hvordan kommuner (herunder botilbud) og almen praksis kan spille en rolle i at forebygge tvangsindlæggelser. Anbefalingerne offentliggøres forventeligt ultimo 2020.

Derudover har Sundhedsstyrelsen i 2020 revideret de to vejledninger, der knytter sig til psykiatriloven, henholdsvis *Vejledning om anvendelse af tvang mv. i psykiatrien* og *Vejledning om registrering af tvang mv. i psykiatrien*. Revisionen har primært omhandlet præciseringer i forhold til anvendelse og registrering af de enkelte tvangsforanstaltninger. Bl.a. er anvendelse af fastholdelse blevet præciseret, og den maksimale varighed for en fastholdelse er beskrevet. Der er derudover sat yderligere fokus på forhåndstilkendegivelser og eftersamtaler. Ændringer i vejledningerne ift. anvendelse og registrering af tvang kan fremadrettet have indflydelse på det registrerede omfang af tvangsforanstaltninger. Vejledningerne trådte i kraft 10. august 2020.

Samlet set skal Sundhedsstyrelsens reviderede vejledninger og Anbefalinger for nedbringelse af tvang for mennesker med psykiske lidelser bidrage til at sætte rammerne for og understøtte arbejdet med at forebygge og nedbringe tvang.

2.3. Tvangsanvendelse over for børn og unge

Sundhedsstyrelsen har tidligere udtrykt bekymring i forhold til, at anvendelsen af tvang over for børn og unge ikke var nedbragt. I denne monitorering for 2019/2020 er der overordnet sket en stigning i anvendelsen børn og unge siden baseline. Sundhedsstyrelsen er i den forbindelse opmærksom på, at der er usikkerhed vedrørende data for børn og unge på grund af ændringer i registreringspraksis fra 1. juni 2015¹, og vil derfor i rapporten kommentere udviklingen siden 2015/2016. Hvis man blot betragter udviklingen siden 2015/2016, er der sket en stigning i tvangsindlæggelser, hvilket peger på, at der fortsat er en udfordring i forhold til at forebygge tvangsindlæggelser af børn og unge. Der er dog siden 2015/2016 sket et fald i det samlede antal børn og unge berørt af tvang. Sundhedsstyrelsen vil have fokus på, om denne tendens fortsætter.

¹ Data før 1. juni 2015 ikke inkluderer tilfælde af tvangslignende foranstaltninger med forældresamtykke (magtanvendelse). Sådanne foranstaltninger iværksat mod den mindreåriges vilje, men med informeret samtykke fra forældremyndighedens indehaver, er i den nye psykiatrilov fra 2015 lovpligtige at registrere, mens dette ikke var tilfældet i den tidligere psykiatrilov. Disse registreres nu som magtanvendelse.

2.4 Sundhedsstyrelsens fremadrettede fokus og dialog med regioner og kommuner

I Sundhedsstyrelsens dialog med regionerne og kommunerne i løbet af partnerskabsperioden om nedbringelsen af tvang er det bl.a. blevet tydeligt, at der på tværs af regionerne er sygehusafdelinger, hvor det er lykkedes at nedbringe tvang, og afdelinger, hvor indsatsen ikke har haft den ønskede effekt eller hvor der ikke har været implementeret indsatser. Drøftelserne har generelt bekræftet, at et vedvarende og langsigtet ledelsesfokus på og prioritering af nedbringelse af tvang – både på politisk, direktions- og afdelingsniveau – som led i en kulturændring, er det vigtigste greb for at nedbringe brugen af tvangsforanstaltninger. Ligeledes er det vigtigt at fremhæve, at systematisk dataindsamling, analyser af data og opsætning af mål er meget vigtige for at kunne nedbringe anvendelsen af tvangsforanstaltninger.

Sundhedsstyrelsen vil fortsat i samarbejde med regionerne drøfte, hvordan den eksisterende viden om tvangsnedbringelse kan anvendes, og hvordan gode erfaringer med nedbringelse af tvang i enkelte regioner kan fastholdes og deles med andre regioner med henblik på læring. Derudover vil Sundhedsstyrelsen som før nævnt fortsat have særligt fokus på børn og unge samt på substitutionseffekt i brugen af akut beroligende medicin og fastholdelser.

Stigningen i tvangsindlæggelser peger som tidligere nævnt på, at der fortsat er store udfordringer i forhold til at understøtte en behandling af høj kvalitet i psykiatrien, samt udfordringer i forhold til patientens forløb forud for og i forbindelse med indlæggelse. Derfor vil Sundhedsstyrelsen have et forstærket fokus på tværsektorielt samarbejde, og hvordan kommuner og almen praksis kan spille en rolle i at forebygge tvangsindlæggelser.

Det er vigtigt, at der også fremadrettet er et nationalt fokus på forebyggelse og nedbringelse af tvang i psykiatrien for at sikre, at færre mennesker udsættes for tvang i Danmark. Efter den nuværende partnerskabsaftales ophør med udgangen af 2020 vil der skulle fastsættes nye målsætninger og udarbejdes en ny monitoreringsmodel. Der vil være et særskilt fokus på dette i den kommende 10-årsplan for mental sundhed og psykiatri.

3. Sammenfatning af resultater

3.1. Datagrundlag

Denne rapport vil som nævnt *ikke* omfatte indikatorer, der anvender data fra det nye Landspatientregister, LPR3. Dette skyldes, at regionerne i starten af 2019 er overgået til indberetning til LPR3, og i forbindelse med overgangen har det ikke været muligt at få data fra LPR3 fra Sundhedsdatastyrelsen. På den baggrund er rapporten en monitorering af anvendelse af tvang i psykiatrien for 1. juli 2019-30. juni 2020 baseret på data fra Register over Tvang i Psykiatrien (TiP).

Det er Sundhedsstyrelsens vurdering, at det datasæt, der er leveret fra Sundhedsdatastyrelsen, er tilstrækkeligt i forhold til at kunne følge nedbringelsen af tvang i psykiatrien.

Følgende indikatorer kommenteres i denne rapport:

- Antal personer med tvang (antal berørt): Antal personer berørt af tvangsforanstaltninger i aktuelle periode. Opgøres for hver af de udvalgte tvangsforanstaltninger.
- Total antal tvang: Antal indberettede påbegyndte tvangsforanstaltninger i aktuelle periode. Opgøres for hver af de udvalgte tvangsforanstaltninger.
- Længde af bæltefikseringer: Opgøres i kvartiler Q1-Q3 (timer), opgøres fordelt efter antal timer og opgørelse af totalt antal timer for bæltefikseringer over 48 timer
- Antal personer berørt af en eller flere tvangsforanstaltninger: Antal personer berørt af tvangsforanstaltninger i aktuelle periode, fordelt på alder.

3.2. Nationale resultater

De to indikatorer i partnerskabsaftalen, som har tilknyttet en målsætning om halvering er:

- andelen af personer der bæltefikseres af antal indlagte (kommenteres ikke i denne rapport)
- totale antal bæltefikseringer over 48 timer

Denne monitorering viser, at der nationalt er sket et fald i antallet af personer, der bæltefikseres, antal gange, der bæltefikseres, det totale antal bæltefikseringer samt antal bæltefikseringer over 48 timer. Endelig er summen af bæltefikseringstimer næsten halveret siden baseline.

Samlet set er der dog på flere personer, der udsættes for en eller flere tvangsforanstaltninger, end ved baseline. Der er også nationalt sket en stigning siden baseline i anven-

delsen af akut beroligende medicin, fastholdelser, tvangsmedicinering og tvangsindlæggelser af både børn og unge samt voksne. Det samme gælder tvangstilbageholdelser blandt voksne.

I alle regioner er der således sket en stigning i antallet af personer, der får akut beroligende medicin med tvang eller som fastholdes, steget siden baseline. Ligeledes er der i samtlige regioner en stigning i antal personer, der tvangsmedicineres, siden baseline. Det samme gælder antal tvangsindlæggelser blandt voksne, som er stigende i alle regioner fraset Region Hovedstaden. Antallet af tvangstilbageholdelser blandt voksne er steget i alle regioner fraset Region Midtjylland.

Børn og unge

Overordnet viser data, at der stadig er flere børn og unge, der samlet set bliver berørt af én eller flere tvangsforanstaltninger end ved baseline. Dog er der sket et fald i antallet af børn og unge berørt af tvang siden 2015/2016.

3.3. Regionale resultater

De fem regioner har haft forskellige udgangspunkter i forhold til anvendelsen af tvang. Ved indgåelse af partnerskabsaftalen var andelen af patienter, der blev bæltefikserede ud af antal indlagte patienter, lavest i Region Sjælland og Region Hovedstaden og højest i Region Syddanmark og Region Midtjylland. Regionerne er også forskellige hvad angår eksempelvis befolkningens størrelse og patientsammensætning samt organisering. Der er derfor etableret individuelle regionale baselines for hver af indikatorerne i monitoreringsmodellen, og resultaterne skal ses og vurderes i det lys.

De væsentligste regionale resultater for de enkelte indikatorer er sammenfattet i det følgende.

Region Hovedstaden

Det samlede antal voksne berørt af en eller flere former for tvang er stort set uændret siden baseline med en lille stigning siden 2018/2019.

Regionen har opnået et fald på alle de indikatorer, der omhandler bæltefikseringer, siden baseline, fraset summen af bæltefikseringstimer. Siden 2018/2019 er der dog sket en stigning på flere af indikatorerne vedrørende bæltefikseringer, herunder bæltefikseringer over 48 timer.

Samtidig er der sket en stigning siden baseline i anvendelsen af akut beroligende medicin med tvang samt fastholdelser.

Der ses en mindre stigning i anvendelsen af tvangsmedicinering siden baseline. Antal voksne, der tvangsindlægges, er stort set uændret siden baseline, og ligeledes antallet af tvangstilbageholdelser.

Antallet af børn og unge berørt af tvang er uændret siden 2015/2016. Antallet af tvangstilbageholdelser og tvangsindlæggelser er stort set uændret siden 2015/2016.

Region Midtjylland

Den samlede anvendelse af tvang over for voksne er steget siden baseline og det seneste år.

Der er sket et betydeligt fald i anvendelsen af bæltefikseringer siden baseline, herunder næsten en halvering af det totale antal bæltefikseringer. Dog er der sket en stigning på flere indikatorer vedrørende bæltefikseringer det seneste år.

Der er sket en stigning i anvendelsen af akut beroligende medicin med tvang og fastholdelser siden baseline, og der er ligeledes sket en mindre stigning i antal personer, der fastholdes, siden 2018/2019.

Antallet af personer, der tvangsmedicineres, er steget lidt siden baseline. Antallet af voksne, som tvangsindlægges, er også steget siden baseline. Dog er antallet af voksne, der tvangstilbageholdes, faldet siden baseline.

Der er sket et fald i det samlede antal børn og unge berørt af tvang siden 2015/2016, herunder et fald i tvangstilbageholdelser. Antallet af tvangsindlæggelser blandt børn og unge er ligeledes faldet siden 2015/2016.

Region Nordjylland

I Region Nordjylland er den samlede anvendelse af tvang over for voksne fortsat over niveauet for baseline og antallet af voksne berørt af tvang er stort set uændret siden 2018/2019.

Antallet af personer, der bæltefikseres, er stort set uændret siden baseline. Det totale antal bæltefikseringer over 48 timer er dog halveret siden baseline. Derudover ses en mindre stigning i de korte bæltefikseringer på 0-2 timer siden baseline.

Anvendelsen af akut beroligende medicin med tvang og fastholdelser er steget siden baseline. Særligt er der siden baseline sket en stigning i antal gange, der fastholdes.

Antallet af personer, der tvangsmedicineres, er steget lidt siden baseline og er uændret siden 2018/2019. Ligeledes er antallet af tvangstilbageholdelser og tvangsindlæggelser blandt voksne steget siden baseline og er stort set uændret siden 2018/2019.

Den samlede anvendelse af tvang over for børn og unge er faldet siden 2015/2016. Antallet af tvangstilbageholdelser og tvangsindlæggelser er stort set uændret siden baseline.

Region Sjælland

I Region Sjælland er antallet af voksne berørt af tvang fortsat markant over niveauet for baseline.

Der er sket et fald i alle de indikatorer, der omhandler bæltefikseringer, siden baseline, særligt i forhold til antal personer, der bæltefikseres og det totale antal bæltefikseringer.

Der er imidlertid sket næsten en tredobling siden baseline i det totale antal gange, der gives akut beroligende medicin med tvang, og der er sket næsten en fordobling i det totale antal gange, der fastholdes. Antallet af personer, der har fået akut beroligende medicin og antal personer, der fastholdes, er ligeledes steget siden baseline.

Der ses en stigning i anvendelsen af tvangsmedicinering, tvangsendlæggelser og tvangstilbageholdelser blandt voksne siden baseline. Antallet af tvangsendlæggelser og tvangstilbageholdelser er ligeledes steget siden 2018/2019.

Den samlede anvendelse af tvang over for børn og unge er faldet siden 2015/2016. Antal børn og unge, der tvangsendlægges eller tvangstilbageholdes er stort set som i 2015/2016.

Region Syddanmark

Der er i Region Syddanmark sket en stigning siden baseline i det samlede antal voksne berørt af tvang.

Der er sket et fald på alle indikatorer, der omhandler bæltefikseringer, siden baseline, fra set en stigning i bæltefikseringer på 2-8 timer. Der er siden 2018/2019 også sket en stigning i bæltefikseringer på 2-8 timer samt en lille stigning i bæltefikseringer på 24-48 timer.

Der er sket en stigning i antal personer og antal gange, der gives akut beroligende medicin med tvang og i fastholdelser siden baseline. Der er sket et fald i anvendelsen af akut beroligende medicin siden 2018/2019, og antal personer, der fastholdes, er stort set uændret.

Anvendelsen af tvangsmedicinering er steget siden baseline og ligeledes antallet af voksne, der tvangsendlægges og tvangstilbageholdes. Der er dog sket et mindre fald i antal tvangsendlæggelser siden 2018/2019.

Det samlede antal børn og unge berørt af tvang er faldet lidt siden 2015/2016.

4. Udviklingen i andel der bæltefikseres og antal bæltefikseringer over 48 timer

4.1. Indikatorer med målsætning om halvering i 2020

I dette kapitel beskrives udviklingen i følgende to indikatorer, hvortil der i partnerskabsaftalen er tilknyttet en målsætning om halvering frem mod 2020.

Boks 1. Indikatorer – mål om halvering af anvendelsen af bæltefikseringer

Følgende to indikatorer indgår i målsætningen om at halvere brugen af bæltefikseringer frem mod 2020:

- Andelen af indlagte patienter, der bæltefikseres
- Totale antal bæltefikseringer over 48 timer

Som beskrevet i afsnit 3.1, vil nærværende monitorering pga. overgangen til LPR3 ikke beskæftige sig med indikatorer omhandlende andelen af patienter, der udsættes for tvang, hvorfor følgende afsnit alene vil kommentere på det totale antal bæltefikseringer over 48 timer. Herefter gennemgås udviklingen i anvendelsen af akut beroligende medicin med tvang, fastholdelse og personlig skærmning, da disse indikatorer har relation til anvendelsen af bæltefiksering.

Det følgende afsnit omhandler det totale antal bæltefikseringer over 48 timer. Herefter gennemgås udviklingen i anvendelsen af akut beroligende medicin med tvang, fastholdelse og personlig skærmning, da disse indikatorer har relation til anvendelsen af bæltefiksering.

I gennemgangen af indikatorerne præsenteres udviklingen på nationalt og regionalt niveau. Det skal hertil bemærkes, at de nationale tal kan dække over store regionale variationer, hvorfor det præcise billede findes i de regionale gennemgange.

Eftersom monitoreringen af tvang nu har løbet over en årrække, vil Sundhedsstyrelsen i denne rapport og fremadrettet primært fokusere på udviklingen siden baseline, og hvor det er relevant sammenligne med det foregående år (2018-2019).

4.2. Antal bæltefikseringer over 48 timer

Af tabel 1 fremgår det, at der på nationalt niveau er sket et fald siden baseline i antallet af bæltefikseringer over 48 timer.

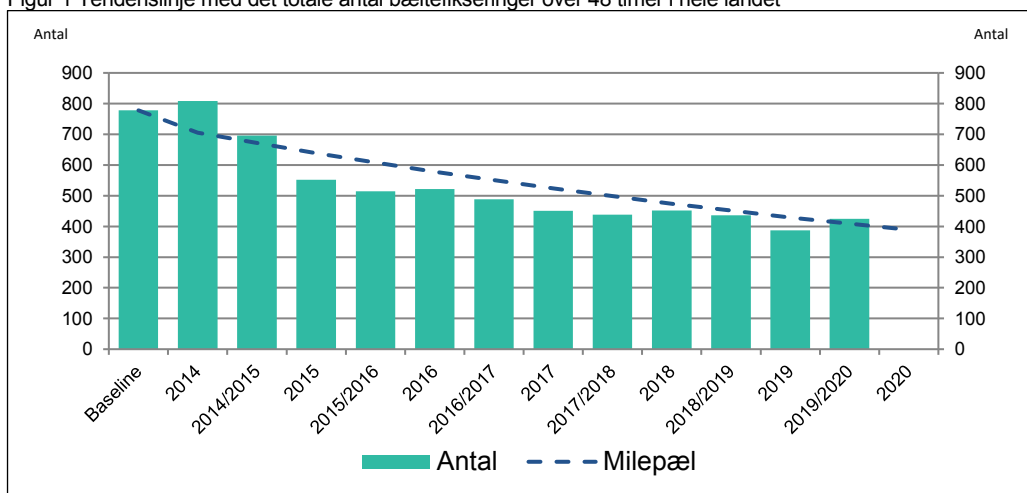
Tabel 1. Total antal bæltefikseringer over 48 timer i hele landet

INDIKATOR	Base-line	Monitorering						Udvikling		Mile-pæl
	2011-2013	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020	Base-line til 2019/2020	2018/2019 til 2019/2020	2020
1.11 Total antal bæltefikseringer over 48 timer (Antal påbegyndt)	778	696	514	488	438	435	425	-353	-10	389

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 21. oktober 2020, Sundhedsdatastyrelsen

Den nationale udvikling i det samlede antal bæltefikseringer over 48 timer er vist i figur 1 i forhold til tendenslinjen med en 10 pct. årlig reduktion.

Figur 1 Tendenslinje med det totale antal bæltefikseringer over 48 timer i hele landet

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 21. oktober 2020, Sundhedsdatastyrelsen

I tabel 2 ses den regionale udvikling i antal bæltefikseringer med en varighed over 48 timer. Overordnet har alle regioner haft en reduktion i antallet af lange bæltefikseringer siden baseline. Siden 2018/2019 er der i Region Hovedstaden sket en stigning i antallet af bæltefikseringer over 48 timer og i Region Midtjylland er antallet uændret.

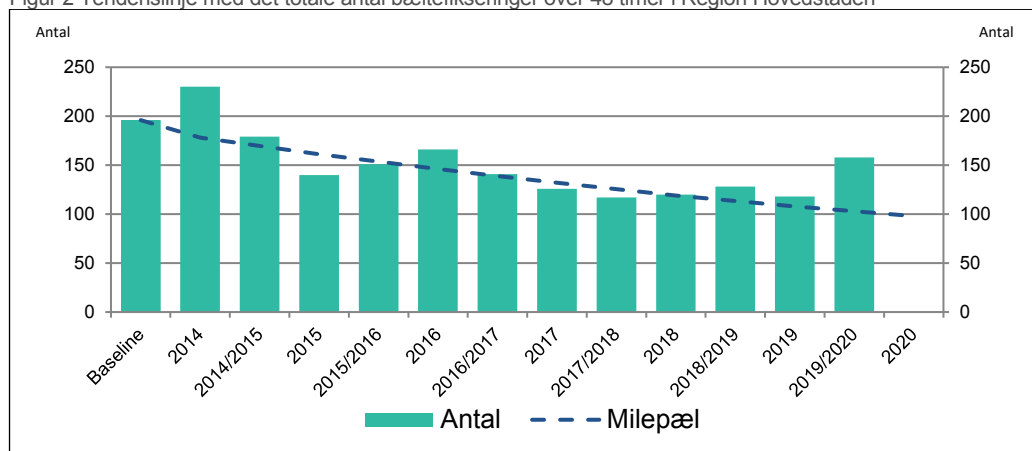
Tabel 2. Total antal bæltefikseringer over 48 timer fordelt på regioner

INDIKATOR	REGION	Base-line	Monitorering						Udvikling		Milepæl
		2011-2013	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020	Base-line til 2019/2020	2018/2019 til 2019/2020	2020
1.11 Total antal bæltefikseringer over 48 timer (Antal påbegyndt) Milepæl 2020: Reduces med 50 pct.	Region Hovedstaden	196	179	151	141	117	127	158	-38	31	98
	Region Midtjylland	178	131	138	151	96	69	68	-110	-1	89
	Region Nordjylland	66	63	45	25	24	41	27	-39	-14	33
	Region Sjælland	80	104	72	67	89	77	61	-19	-16	40
	Region Syddanmark	258	219	108	104	112	121	111	-147	-10	129

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 21. oktober 2020, Sundhedsdatastyrelsen

I figur 2-6 er den regionale udvikling i det samlede antal bæltefikseringer over 48 timer illustreret i forhold til tendenslinjen for målsætningen om halvering.

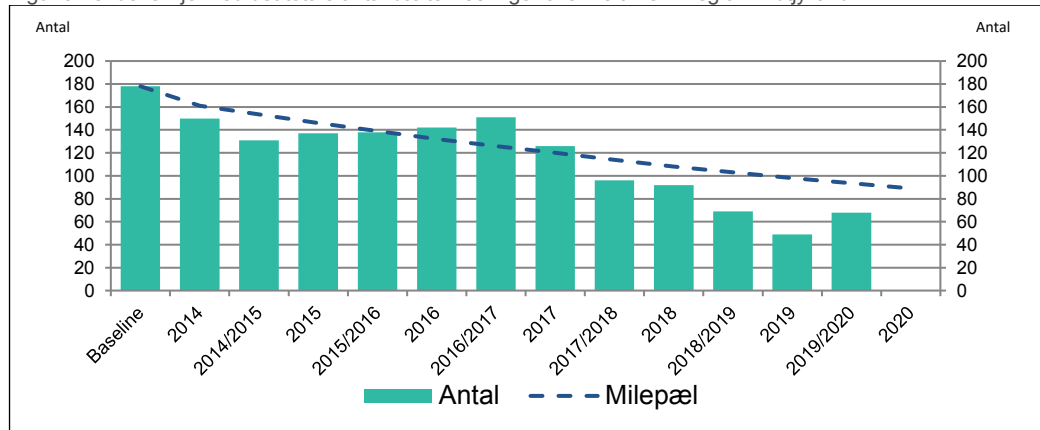
Figur 2 Tendenslinje med det totale antal bæltefikseringer over 48 timer i Region Hovedstaden

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 21. oktober 2020, Sundhedsdatastyrelsen

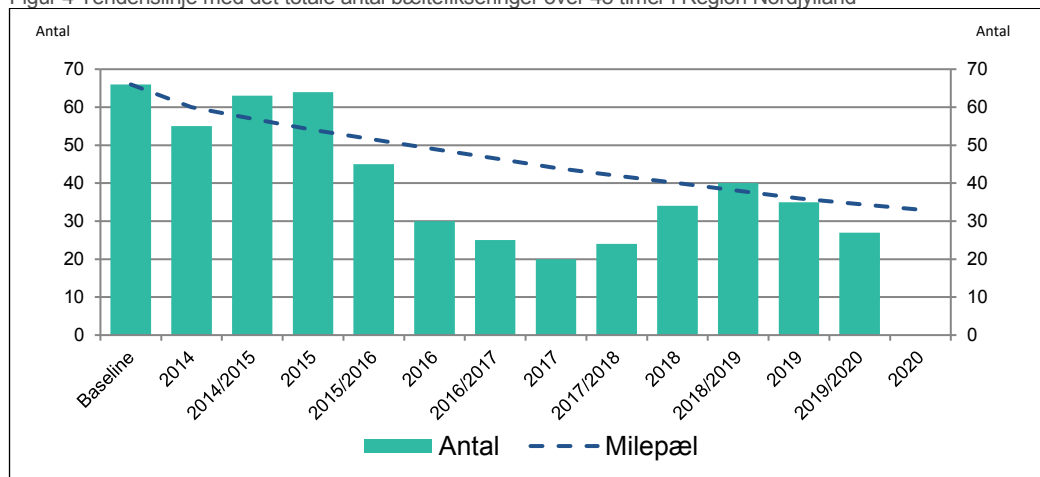

Figur 3 Tendenslinje med det totale antal bæltefikseringer over 48 timer i Region Midtjylland

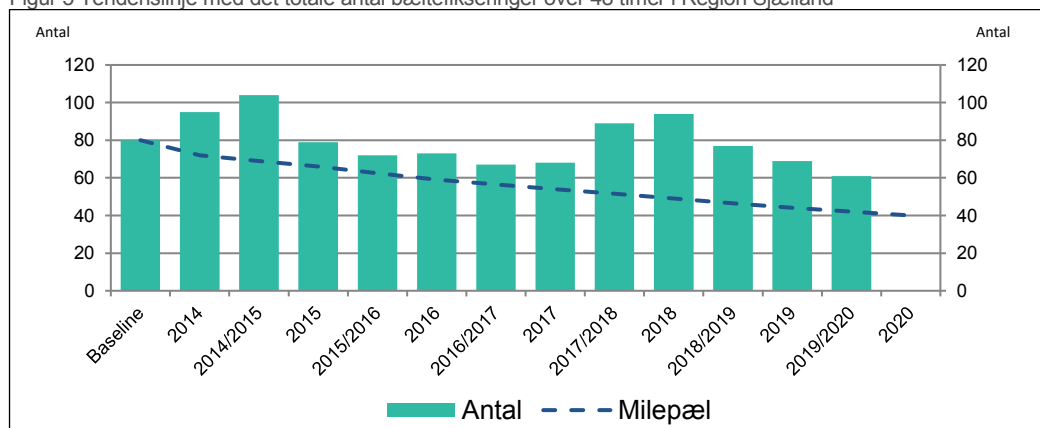
Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 21. oktober 2020, Sundhedsdatastyrelsen

Figur 4 Tendenslinje med det totale antal bæltefikseringer over 48 timer i Region Nordjylland

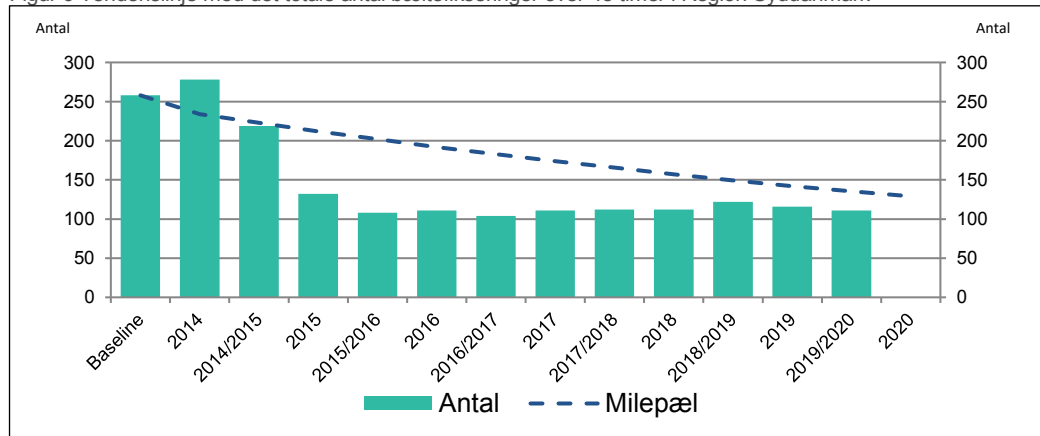
Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 21. oktober 2020, Sundhedsdatastyrelsen

Figur 5 Tendenslinje med det totale antal bæltefikseringer over 48 timer i Region Sjælland

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 21. oktober 2020, Sundhedsdatastyrelsen

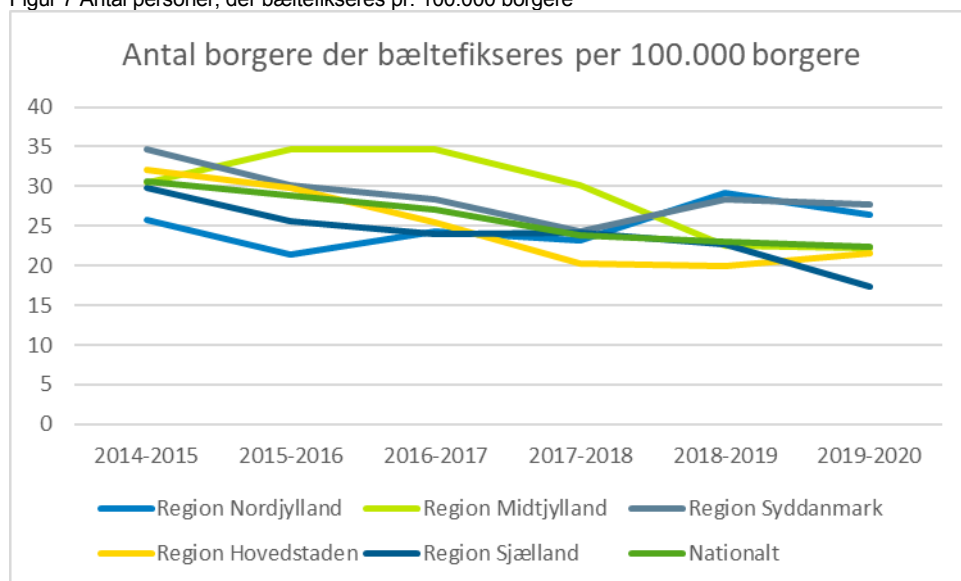
Figur 6 Tendenslinje med det totale antal bæltefikseringer over 48 timer i Region Syddanmark

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 21. oktober 2020, Sundhedsdatastyrelsen

Efter ønske fra Task Force har Sundhedsstyrelsen suppleret kommenteringen med figur 7, der viser antal personer, der bæltefikseres pr. 100.000 borgere.

Figur 7 Antal personer, der bæltefikseres pr. 100.000 borgere

Kilde: Figuren er udarbejdet på baggrund af data fra Register over anvendelse af tvang i psykiatrien pr. 21. oktober 2020, Sundhedsdatastyrelsen

Det fremgår af figur 7, at antallet af personer, der bæltefikseres per 100.000 borgere, på nationalt niveau er faldet fra 2014/2015 til 2019/2020.

Alle regioner undtagen Region Nordjylland haft et fald i antallet af borgere der bæltefikseres per 100.000 borgere fra 2014/2015 til 2018/2019. I Region Hovedstaden er sket en mindre stigning det seneste år.

4.3. Øvrige indikatorer med relevans for bæltefikseringer

Et fokus på nedbringelse af én type tvang kan resultere i stigninger i visse andre typer tvang. Fokus på nedbringelse af antallet af bæltefikseringer kan for eksempel medvirke til, at der sker en stigning i anvendelse af andre tvangsforanstaltninger såsom fastholdelse. Denne udvikling i brugen af andre tvangsformer betragtes efter princippet om mindste middel som hensigtsmæssig, når én type tvang erstattes af en mindre indgribende type tvang. Men der kan også ske en uhensigtsmæssig substitution mellem tvangsforanstaltninger, hvis for eksempel bæltefikseringer erstattes af langvarige fastholdelser eller øget brug af blandt andet akut beroligende medicin med tvang. Der ses dog flere eksempler i regionerne på, at afdelinger formår at nedbringe brugen af bæltefikseringer samtidig med, at andre tvangsformer ligeledes nedbringes.

For at følge om målsætningen om nedbringelse af for eksempel anvendelsen af bæltefikseringer fører til stigninger i andre tvangstyper, monitoreres udviklingen i en lang række tvangsforanstaltninger. Nogle af disse har tilknyttede målsætninger om reduktion i forhold til baseline, og andre har ikke, men følges. I vurderingen af resultaterne skal det understreges, at det på baggrund af patientens forhåndstilkendegivelse altid vil være en vurdering i det konkrete tilfælde, hvilken tvangsforanstaltning der er mindst indgribende.

I de næste tre afsnit gennemgås udviklingen i anvendelsen af akut beroligende medicin med tvang, fastholdelse samt personlig skærmning.

4.3.1. Anvendelse af beroligende medicin med tvang

I tabel 3 ses udviklingen i brugen af akut beroligende medicin med tvang på både nationalt og regionalt niveau.

I alle regioner er antallet af personer, der får akut beroligende medicin med tvang, højere end ved baseline. Region Hovedstaden, Region Midtjylland og Region Sjælland har også en stigning i antallet af personer, der får akut beroligende medicin med tvang siden 2018/2019.

I alle regioner er der sket en stigning siden baseline i det samlede antal gange, der gives akut beroligende medicin med tvang. I Region Hovedstaden og Region Sjælland er der også sket en stigning siden 2018/2019.²

² Anvendelsen af akut beroligende medicin og bæltefikseringer kan i flere tilfælde følges ad, eksempelvis i behandling af svært selvskadende patienter.

3.02 Total antal gange der gives beroligende medicin med tvang <i>(Antal påbegyndt)</i> Milepæl 2020: Området følges	Hele landet	7.144	8.120	8.115	7.894	8.962	9.089	9.433	2.289	344
	Region Hovedstaden	3.317	3.868	3.454	3.291	3.617	3.533	4.113	796	580
	Region Midtjylland	1.519	1.310	1.797	1.613	2.096	1.942	1.664	145	-278
	Region Nordjylland	418	291	472	452	450	557	522	104	-35
	Region Sjælland	685	928	802	1.034	1.329	1.499	1.690	1.005	191
	Region Syddanmark	1.205	1.723	1.590	1.504	1.470	1.558	1.444	239	-114

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 21. oktober 2020, Sundhedsdatastyrelsen

4.3.2. Anvendelse af fastholdelser

Udviklingen i anvendelsen af fastholdelser fremgår af tabel 4.

I alle regioner er antallet af personer, der fastholdes, steget siden baseline. Antallet af personer er stort set uændret i alle regioner siden 2018/2019, fraset Region Hovedstaden, hvor der er sket en stigning.

Det totale antal gange, der fastholdes, er i Region Hovedstaden, Region Nordjylland og Region Sjælland væsentligt højere i dag sammenlignet med baseline. I Region Midtjylland og Region Syddanmark er der ligeledes sket en mindre stigning siden baseline i antal gange, der fastholdes. Region Nordjylland og Region Sjælland har haft en stigning i antal gange, der fastholdes, siden 2018/2019, mens der er sket et fald i Region Hovedstaden, Region Midtjylland og Region Syddanmark.

Tabel 4. Fastholdelser i antal i hele landet og fordelt på regioner

INDIKATOR	REGION	Base-line	Monitorering						Udvikling	
		2011-2013	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020	Base-line til 2019/2020	2018/2019 til 2019/2020
4.01 Antal personer der fastholdes (Antal berørt)	Hele landet	927	1.064	1.118	1.086	1.178	1.079	1.109	182	30
	Region Hovedstaden	378	454	519	439	508	444	475	97	31
	Region Midtjylland	195	223	228	219	217	225	228	33	3
	Region Nordjylland	129	154	158	152	186	163	159	30	-4
	Region Sjælland	153	163	134	184	182	185	185	32	0
	Region Syddanmark	83	83	103	115	97	83	91	8	8
4.02 Total antal gange der fastholdes (Antal påbegyndt)	Hele landet	2.825	3.864	4.195	3.816	4.110	4.044	3.880	1.055	-164
	Region Hovedstaden	1.169	1.922	2.055	1.511	1.607	1.663	1.463	294	-200
	Region Midtjylland	577	582	861	569	770	733	651	74	-82
	Region Nordjylland	483	642	585	732	720	714	745	262	31
	Region Sjælland	402	408	402	696	722	643	790	388	147
	Region Syddanmark	196	310	292	308	291	291	231	35	-60

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 21. oktober 2020, Sundhedsdatastyrelsen

4.3.3. Anvendelse af personlig skærmning

I tabel 5 ses udviklingen i anvendelsen af personlig skærmning over 24 timer. På nationalt plan er sket et fald siden baseline i antal personer, der skærmes, samt i antal gange, der skærmes. I Region Hovedstaden og Region Sjælland er der siden baseline sket mindre stigninger både i antal personer, der skærmes, samt i antal gange, der skærmes. Særligt Region Nordjylland har fortsat et meget lavt antal personer, der skærmes, samt antal gange, der skærmes.

I vurderingen af data bør der tages forbehold for, at det både på nationalt og regionalt niveau er meget få personer og gange, der skærmes, og Region Syddanmark samt Region Nordjylland har eksempelvis frem til 2018/2019 haft under fem skærmninger om året.

Tabel 5 Personlig skærmning i antal i hele landet og fordelt på regioner

INDIKATOR	REGION	Base-line	Monitorering						Udvikling	
		2011-2013	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020	Base-line til 2019/2020	2018/2019 til 2019/2020
5.01 Antal personer der skærmes (Antal berørt) Milepæl 2020: Området følges	Hele landet	79	73	55	64	43	51	70	-9	19
	Region Hovedstaden	21	27	18	24	19	15	25	4	10
	Region Midtjylland	22	19	15	18	12	11	13	-9	2
	Region Nordjylland	5	<5	<5	<5	-	5	<5	-	-
	Region Sjælland	17	17	16	17	9	17	24	7	7
	Region Syddanmark	14	8	<5	<5	<5	<5	5	-9	-

5.02 Total antal gange der skærmes (Antal påbegyndt) Milepæl 2020: Området følges	Hele landet	88	87	54	69	58	58	81	-7	23
	Region Hovedstaden	27	31	19	27	21	20	30	3	10
	Region Midtjylland	25	24	15	17	13	10	15	-10	5
	Region Nordjylland	<5	<5	<5	<5	-	5	<5	-	-
	Region Sjælland	17	22	14	19	21	20	25	8	5
	Region Syddanmark	15	8	<5	<5	<5	<5	8	-7	-

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 21. oktober 2020, Sundhedsdatastyrelsen

5. Udviklingen i varighed af bæltefikseringer og i personer udsat for tvangsforanstaltninger

5.1. Indikatorer med målsætning om reduktion i 2020

I dette kapitel kommenteres udviklingen i de indikatorer for tvang, hvor der er aftalt en målsætning om reduktion i 2020. Det drejer sig om følgende indikatorer:

Antal og varighed af bæltefikseringer:

- Antal personer der bæltefikseres
- Total antal bæltefikseringer
- Total antal bæltefikseringer 0-2 timer
- Total antal bæltefikseringer 2-8 timer
- Total antal bæltefikseringer 8-24 timer
- Total antal bæltefikseringer 24-48 timer
- Sum af bæltefikseringstimer over 48 timers varighed
- Antal personer hvor der bruges remme

Personer udsat for én eller flere tvangsforanstaltninger:

- Antal voksne berørt af en eller flere tvangsforanstaltninger
- Antal af børn og unge under 18 berørt af en eller flere tvangsforanstaltninger

I afsnit 5.4 kommenteres udviklingen i anvendelsen af tvangsmedicinering og tvangsindlæggelse og -tilbageholdelse. Her er der ikke tilknyttet en målsætning om reduktion, men Sundhedsstyrelsen følger området.

I gennemgangen af indikatorerne præsenteres udviklingen på nationalt og regionalt niveau. Det skal hertil bemærkes, at de nationale tal kan dække over store regionale variationer, hvorfor det præcise billede findes i de regionale gennemgange.

5.2. Anvendelse og varighed af bæltefikseringer

Den nationale udvikling i antallet af personer, der bæltefikseres, fremgår af tabel 6. Både antal personer, der bæltefikseres, og det totale antal gange, der bæltefikseres, ligger væsentligt under baseline. Antallet af personer der bæltefikseres, er faldet siden 2018/2019, mens det totale antal bæltefikseringer er stort set uændret siden 2018/2019.

Tabel 6. Antal personer, der bæltefikseres og det totale antal bæltefikseringer i hele landet

INDIKATOR	Base-line	Monitorering						Udvikling	
	2011-2013	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020	Base-line til 2019/2020	2018/2019 til 2019/2020
1.02 Antal personer der bæltefikseres (<i>Antal berørt</i>)	2.036	1.732	1.637	1.551	1.372	1.330	1.302	-734	-28
1.03 Total antal bæltefikseringer (<i>Antal påbegyndt</i>)	5.688	4.907	5.339	4.650	3.944	3.463	3.460	-2.228	-3

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 21. oktober 2020, Sundhedsdatastyrelsen

Den regionale udvikling i anvendelsen af bæltefikseringer er vist i tabel 7. Heri fremgår det, at alle regioner siden baseline har reduceret antal personer, der bæltefikseres, og det totale antal bæltefikseringer. Region Hovedstaden har haft en stigning i antal personer, der bæltefikseres, siden 2018/2019, mens antallet er uændret i Region Midtjylland. I Region Hovedstaden og Region Midtjylland er der siden 2018/2019 sket en stigning i det totale antal bæltefikseringer.

Tabel 7. Antal personer, der bæltefikseres og det totale antal bæltefikseringer fordelt på regioner

INDIKATOR	REGION	Base-line	Monitorering						Udvikling	
		2011-2013	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020	Base-line til 2018/2019	2018/2019 til 2019/2020
1.02 Antal personer der bæltefikseres (Antal berørt)	Region Hovedstaden	716	564	530	457	368	363	396	-320	33
	Region Midtjylland	449	389	447	449	395	294	295	-154	1
	Region Nordjylland	174	150	125	143	136	171	156	-18	-15
	Region Sjælland	248	244	211	200	202	189	145	-103	-44
	Region Syddanmark	477	417	365	345	296	345	339	-138	-6
1.03 Total antal bæltefikseringer (Antal påbegyndt)	Region Hovedstaden	1.770	1.337	1.163	828	814	774	801	-969	27
	Region Midtjylland	1.639	1.239	2.298	1.823	1.530	800	939	-700	139
	Region Nordjylland	593	536	555	532	324	528	441	-152	-87
	Region Sjælland	579	651	438	444	508	462	403	-176	-59
	Region Syddanmark	1.107	1.144	885	1.023	768	899	876	-231	-23

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 21. oktober 2020, Sundhedsdatastyrelsen

Det fremgår af tabel 8, at antallet af kortere bæltefikseringer (0-2 timer og 2-8 timer) samt antallet af mellemlange og lange bæltefikseringer (8-24 timer, 24-48 timer og over 48 timer) på nationalt niveau er faldet siden baseline. Der er dog sket en mindre stigning siden 2018/2019 i antal bæltefikseringer på 2-8 og 8-24 timer. Summen af bæltefikseringstimer på over 48 timer er næsten halveret siden baseline.

Tabel 8. Bæltefikseringer fordelt på varighed i hele landet

INDIKATOR	Base-line	Monitorering						Udvikling	
	2011-2013	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020	Base-line til 2019/2020	2018/2019 til 2019/2020
1.07 Total antal bæltefikseringer 0-2 timer (Antal påbegyndt)	814	535	919	781	609	547	447	-367	-100
1.08 Total antal bæltefikseringer 2-8 timer (Antal påbegyndt)	1.447	1.291	1.676	1.294	1.155	933	994	-453	61
1.09 Total antal bæltefikseringer 8-24 timer (Antal påbegyndt)	1.899	1.714	1.708	1.601	1.327	1.183	1.249	-650	66
1.10 Total antal bæltefikseringer 24-48 timer (Antal påbegyndt)	746	658	511	464	411	349	333	-413	-16
1.12 Sum af bæltefikseringstimer over 48 timers varighed (Antal timer)	105.874	109.748	65.168	57.491	70.414	53.397	58.555	-47.319	5.158

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 21. oktober 2020, Sundhedsdatastyrelsen

Tabel 9 viser, at alle regioner fraset Region Nordjylland ligger under baseline i forhold til antallet af korte bæltefikseringer (0-2 timer). Siden 2018/2019 har alle regioner haft et fald i de korte bæltefikseringer.

I forhold til antallet af bæltefikseringer på 2-8 timer er der sket en reduktion siden baseline i alle regioner fraset Region Syddanmark. I Region Midtjylland og Region Syddanmark er der sket en stigning siden 2018/2019, mens antallet er stort set uændret i Region Hovedstaden.

Tabel 9. Antal bæltefikseringer fordelt varighed og på regioner

INDIKATOR	REGION	Base-line	Monitorering						Udvikling	
		2011-2013	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020	Base-line til 2019/2020	2018/2019 til 2019/2020
1.07 Total antal bæltefikseringer 0-2 timer (Antal påbegyndt)	Region Hovedstaden	285	123	152	76	164	130	100	-185	-30
	Region Midtjylland	276	192	530	313	305	149	130	-146	-19
	Region Nordjylland	101	67	101	147	37	135	115	14	-20
	Region Sjælland	55	68	30	34	27	29	21	-34	-8
	Region Syddanmark	97	85	106	211	76	104	81	-16	-23
1.08 Total antal bæltefikseringer 2-8 timer (Antal påbegyndt)	Region Hovedstaden	501	365	296	175	164	165	174	-327	9
	Region Midtjylland	443	377	866	616	595	270	329	-114	59
	Region Nordjylland	178	149	213	156	106	170	153	-25	-17
	Region Sjælland	141	146	76	92	108	123	104	-37	-19
	Region Syddanmark	184	254	225	255	182	205	234	50	29

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 21. oktober 2020, Sundhedsdatastyrelsen

I tabel 10 ses den regionale udvikling i mellemlange bæltefikseringer (8-24 timer), lange bæltefikseringer (24-48 timer) samt summen af bæltefikseringer over 48 timer. I alle regioner er der sket et fald siden baseline i antallet af bæltefikseringer på 8-24 timer. Region Hovedstaden og Region Midtjylland har siden 2018/2019 haft en stigning i antallet af bæltefikseringer på 8-24 timer.

I forhold til antallet af lange bæltefikseringer med en varighed på 24-48 timer har alle regioner oplevet et fald siden baseline. I Region Midtjylland og Region Syddanmark er der sket en mindre stigning siden 2018/2019.

Vedrørende summen af bæltefikseringstimer over 48 timer har alle regioner fraset Region Hovedstaden oplevet et fald siden baseline. Særligt i Region Midtjylland og Region Syddanmark er der sket et markant fald siden baseline. I Region Hovedstaden er der sket en stigning i summen af bæltefikseringstimer over 48 timer siden 2018/2019, mens summen der er sket en mindre stigning i Region Sjælland.

Tabel 10. Antal bæltefikseringer fordelt på varighed og regioner

INDIKATOR	REGION	Base-line	Monitorering						Udvikling	
		2011-2013	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020	Base-line til 2019/2020	2018/2019 til 2019/2020
1.09 Total antal bæltefikseringer 8-24 timer (Antal påbegyndt)	Region Hovedstaden	577	486	421	330	261	238	275	-302	37
	Region Midtjylland	547	412	633	603	440	245	330	-217	85
	Region Nordjylland	193	199	150	143	114	148	119	-74	-29
	Region Sjælland	214	228	184	200	220	188	180	-34	-8
	Region Syddanmark	368	389	320	325	292	364	345	-23	-19
1.10 Total antal bæltefikseringer 24-48 timer (Antal påbegyndt)	Region Hovedstaden	212	181	140	105	107	111	91	-121	-20
	Region Midtjylland	192	126	131	140	94	66	80	-112	14
	Region Nordjylland	55	56	46	42	43	33	26	-29	-7
	Region Sjælland	88	104	75	51	63	45	37	-51	-8
	Region Syddanmark	199	191	119	126	104	94	99	-100	5

1.12 Sum af bæltefikseringstimer over 48 timers varighed (Antal timer)	Region Hovedstaden	24.728	20.774	18.137	17.809	23.343	18.322	26.339	1.611	8.017
	Region Midtjylland	25.173	24.366	18.681	16.911	11.822	9.105	8.293	-16.880	-812
	Region Nordjylland	7.578	8.323	6.090	2.948	11.540	3.922	2.572	-5.006	-1.350
	Region Sjælland	11.528	18.405	9.750	7.463	11.875	9.484	9.748	-1.780	264
	Region Syddanmark	36.867	37.879	12.510	12.361	11.834	12.564	11.603	-25.264	-961

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 21. oktober 2020, Sundhedsdatastyrelsen

Tabel 11 og tabel 12 viser udviklingen i anvendelsen af remme i forbindelse med tvangsfiksering på henholdsvis nationalt og regionalt niveau. På nationalt niveau (tabel 11) ses siden baseline et fald i antallet og andel af personer, hvor der bruges remme. Der er sket et lille fald siden 2018/2019 i antal personer, hvor der bruges remme.

Tabel 11. Antal personer, hvor der er anvendt remme i hele landet i hele landet

INDIKATOR	Base-line	Monitorering						Udvikling	
	2011-2013	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020	Base-line til 2019/2020	2018/2019 til 2019/2020
2.01 Antal personer hvor der bruges remme (Antal berørt)	1.316	1.204	1.168	1.169	1.064	1.039	1.023	-293	-16

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 21. oktober 2020, Sundhedsdatastyrelsen

På regionalt niveau (tabel 12) ses, at alle regioner, fraset Region Nordjylland, har haft et fald i anvendelsen af remme i forbindelse med tvangsfiksering siden baseline. Der er sket mindre stigninger i antal personer, hvor der bruges remme, i Region Hovedstaden og Region Midtjylland siden 2018/2019.

Tabel 12. Antal personer, hvor der er anvendt remme fordelt på regioner

INDIKATOR	REGION	Base-line	Monitorering						Udvikling	
		2011-2013	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020	Base-line til 2019/2020	2018/2019 til 2019/2020
2.01 Antal personer hvor der bruges remme (<i>Antal berørt</i>) Milepæl 2020: Reduceres i forhold til baseline	Region Hovedstaden	399	371	364	339	294	268	300	-99	32
	Region Midtjylland	309	268	318	344	300	233	250	-59	17
	Region Nordjylland	104	85	90	103	98	130	116	12	-14
	Region Sjælland	146	155	128	129	145	139	101	-45	-38
	Region Syddanmark	372	349	295	279	245	291	280	-92	-11

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 21. oktober 2020, Sundhedsdatastyrelsen

5.3. Personer udsat for én eller flere tvangsforanstaltninger

Tabel 13 og 14 viser de nationale og regionale tal for voksne samt børn og unge, der berøres af tvang. I opgørelsen af tvangsforanstaltninger inkluderes al tvang, og der skelnes ikke mellem tvangsformer. Eksempelvis sidestilles bæltefiksering med skærmning i opgørelsen af denne indikator. Indikatoren medtages for at kunne følge udviklingen i den samlede brug af tvang.

Først kommenteres udviklingen for voksne og dernæst for børn og unge.

Tabel 13 viser den nationale og regionale udvikling i antal og andel voksne berørt af en eller flere tvangsforanstaltninger. På nationalt plan er der sket en stigning siden baseline og siden 2018/2019 i antal voksne berørt af tvang. Alle regioner fraset Region Hovedstaden har haft en stigning siden baseline.

Tabel 13. Antal voksne berørt af tvangsforanstaltninger i hele landet og fordelt på regioner

INDIKATOR	REGION	Base-line	Monitorering						Udvikling	
		2011-2013	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020	Base-line til 2019/2020	2018/2019 til 2019/2020
9.04 Antal voksne berørt af en eller flere tvangsforanstaltninger (Antal berørt) Milepæl 2020: Reduceres i forhold til base-line	Hele landet	5.633	5.796	5.581	5.793	5.913	5.857	5.962	329	105
	Region Hovedstaden	2.232	2.284	2.234	2.216	2.167	2.146	2.226	-6	80
	Region Midtjylland	1.153	1.167	1.174	1.218	1.279	1.157	1.200	47	43
	Region Nordjylland	487	524	469	542	548	568	572	85	4
	Region Sjælland	691	728	702	758	787	839	832	141	-7
	Region Syddanmark	1.163	1.197	1.124	1.173	1.258	1.278	1.286	123	8

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 21. oktober 2020, Sundhedsdatastyrelsen

Tabel 14 viser den nationale og regionale udvikling i antallet af børn og unge, der berøres af en eller flere tvangsforanstaltninger. Heraf fremgår det, at der er sket et mindre fald på nationalt plan og i alle regioner fraset Region Hovedstaden i antallet af børn og unge berørt af en eller flere tvangsforanstaltninger siden 2015/2016. I Region Hovedstaden er antallet stagneret. Der er sket et fald nationalt og i Region Midtjylland siden 2018/2019, mens antallet i de øvrige regioner er stort set uændret.

Tabel 14. Antal børn og unge under 18 år berørt af tvangsforanstaltninger i hele landet og fordelt på regioner

INDIKATOR	REGION	Base-line	Monitorering						Udvikling	
		2011-2013	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020	2015/2016 til 2019/2020	2018/2019 til 2019/2020
9.01 Antal af børn og unge under 18 berørt af en eller flere tvangsforanstaltninger <i>(Antal berørt)</i> Milepæl 2020: Reduceres i forhold til baseline	Hele landet	243	286	325	362	317	292	263	-62	-29
	Region Hovedstaden	107	119	105	109	123	106	105	0	-1
	Region Midtjylland	51	70	79	78	75	73	46	-33	-27
	Region Nordjylland	19	12	27	27	29	21	18	-9	-3
	Region Sjælland	40	53	73	97	42	50	51	-22	1
	Region Syddanmark	37	46	60	66	57	59	53	-7	-6

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 21. oktober 2020, Sundhedsdatastyrelsen

Sundhedsstyrelsen gør opmærksom på, at antallet af børn og unge under 18 år berørt af én eller flere tvangsforanstaltninger er lavt (i alt 263 tilfælde).

Det fremgår af tabellen, at antallet af børn og unge berørt af en eller flere tvangsforanstaltninger i 2019/2020 var 263. Af de børn og unge, som blev berørt af tvang, var 88 børn og unge under 15 år. For 21 børn og unge under 15 år blev tvangen udført uden forældresamtykke og var derfor tvang i psykiatrilovens forstand. For 81 børn og unge under 15 år blev tvangsforanstaltningen udført med forældresamtykke, og der var således tale om magtanvendelse og ikke tvang i psykiatrilovens forstand.

5.4. Øvrige indikatorer med relevans for monitoreringen af tvang

I det følgende beskrives udviklingen inden for en række andre tvangsforanstaltninger med relevans for monitoreringen af tvang. Det drejer sig om tvangsmedicinering, tvangsindlæggelse og tvangstilbageholdelse³.

5.4.1. Anvendelse af tvangsmedicinering

I tabel 15 fremgår den nationale og regionale udvikling i anvendelsen af tvangsmedicinering. Tvangsmedicinering omfatter *ikke* akut beroligende medicin med tvang.

I tabellen fremgår det, at alle regioner siden baseline har haft en stigning i antallet af personer, der tvangsmedicineres.

Tabel 15. Antal personer, der tvangsmedicineres i hele landet og fordelt på regioner

INDIKATOR	REGION	Base-line	Monitorering						Udvikling	
		2011-2013	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020	Base-line til 2019/2020	2018/2019 til 2019/2020
6.01 Antal personer der tvangsmedicineres (omfatter ikke akut beroligende) (Antal berørt)	Hele landet	667	721	760	815	856	840	793	126	-47
	Region Hovedstaden	300	356	379	389	394	385	328	28	-57
	Region Midtjylland	133	111	125	145	160	129	145	12	16
	Region Nordjylland	57	77	74	85	83	74	71	14	-3
	Region Sjælland	78	82	79	95	102	108	111	33	3
	Region Syddanmark	102	99	108	107	127	150	144	42	-6

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 21. oktober 2020, Sundhedsdatastyrelsen

³ Indikatorerne tvangsindlæggelse og tvangstilbageholdelse udgjorde i tidligere opgørelser indikatoren frihedsberøvelse, men blev fra og med årsopgørelsen for 2016 opgjort som to separate indikatorer.

5.4.2. Anvendelse af tvangsindlæggelse og tvangstilbageholdelse

Frihedsberøvelse opgøres som henholdsvis tvangsindlæggelse og tvangstilbageholdelse. Nedenfor kommenteres først udviklingen for voksne og dernæst udviklingen for børn og unge.

Tabel 16 viser den nationale og regionale udvikling i antallet af voksne, der tvangsindlægges. Antallet af voksne, der tvangsindlægges, er nationalt og i alle regioner, bortset fra Region Hovedstaden, højere end ved baseline. Alle regioner fraset Region Syddanmark har haft en stigning siden 2018/2019.

Tabel 16. Antal voksne der tvangsindlægges i hele landet og fordelt på regioner

INDIKATOR	REGION	Base-line	Monitorering						Udvikling	
		2011-2013	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020	Base-line til 2019/2020	2018/2019 til 2019/2020
7.04 Antal voksne der tvangsindlægges (Antal berørt) Milepæl 2020: Området følges"	Hele landet	2.872	3.100	3.057	3.171	3.176	3.180	3.278	406	98
	Region Hovedstaden	1.098	1.159	1.135	1.121	1.042	1.050	1.089	-9	39
	Region Midtjylland	545	618	619	663	697	638	696	151	58
	Region Nordjylland	240	247	241	283	255	312	327	87	15
	Region Sjælland	361	383	398	427	464	453	463	102	10
	Region Syddanmark	649	721	700	715	750	773	759	110	-14

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 21. oktober 2020, Sundhedsdatastyrelsen

Tabel 17 viser den nationale og regionale udvikling i tvangstilbageholdelse af voksne. Alle regioner, ud over Region Midtjylland, ligger fortsat over baseline for antal voksne, der tvangstilbageholdes.

Tabel 17. Antal voksne der tvangstilbageholdes i hele landet og fordelt på regioner

INDIKATOR	REGION	Base-line	Monitorering						Udvikling	
		2011-2013	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020	Base-line til 2019/2020	2018/2019 til 2019/2020
8.04 Antal voksne der tvangstilbageholdes (Antal berørt) Milepæl 2020: Området følges"	Hele landet	2.345	2.472	2.334	2.386	2.459	2.437	2.416	71	-21
	Region Hovedstaden	969	1.060	1.037	1.056	1.015	1.043	1.015	46	-28
	Region Midtjylland	470	420	454	438	475	423	421	-49	-2
	Region Nordjylland	209	264	218	232	232	221	219	10	-2
	Region Sjælland	286	307	248	257	281	296	308	22	12
	Region Syddanmark	442	457	418	442	490	490	491	49	1

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 21. oktober 2020, Sundhedsdatastyrelsen

Tabel 18 og tabel 19 viser den nationale og regionale udvikling i tvangsindlæggelser og tvangstilbageholdelser af børn og unge under 18 år.

Tabel 18 viser udviklingen for tvangsindlæggelser for børn og unge. Nationalt er antallet af børn og unge, der tvangsindlægges, højere end i 2015/2016. Der er i Region Midtjylland og Region Nordjylland sket mindre fald i antallet af børn og unge siden 2015/2016 og siden 2018/2019. Det skal bemærkes, at det samlede antal tvangsindlæggelser hos børn er relativt lavt (i alt 144 børn og unge), hvilket bør inddrages i vurderingen af resultaterne.

Tabel 18. Antal børn og unge under 18 år der tvangsindlægges i hele landet og fordelt på regioner

INDIKATOR	REGION	Base-line	Monitorering						Udvikling	
		2011-2013	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020	2015/2016 til 2019/2020	2018/2019 til 2019/2020
7.01 Antal børn og unge under 18 der tvangsindlægges <i>(Antal berørt)</i> Milepæl 2020: Området følges"	Hele landet	103	125	133	166	161	144	144	11	0
	Region Hovedstaden	37	43	37	50	55	43	54	17	11
	Region Midtjylland	23	34	36	38	28	40	30	-6	-10
	Region Nordjylland	8	5	12	15	14	12	9	-3	-3
	Region Sjælland	16	21	23	30	28	24	25	2	1
	Region Syddanmark	22	25	33	40	40	31	33	0	2

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 21. oktober 2020, Sundhedsdatastyrelsen

Tabel 19 viser udviklingen i tvangstilbageholdelser for børn og unge. Nationalt er antallet af tvangstilbageholdelser blandt børn og unge faldet siden 2015/2016. I alle regioner er der sket et fald siden 2015/2016, dog er der sket mindre stigninger i Region Midtjylland og Region Sjælland siden 2018/2019.

Det skal også her bemærkes, at det samlede antal tvangstilbageholdelser er meget lavt (i alt 86 tilfælde), hvorfor der også her må tages forbehold i vurderingen.

Tabel 19. Antal og andel børn og unge under 18 år der tvangstilbageholdes i hele landet og fordelt på regioner

INDIKATOR	REGION	Base-line	Monitorering					2018/ 2019	2019/ 2020	Udvikling	
		2011- 2013	2014/ 2015	2015/ 2016	2016/ 2017	2017/ 2018	2015/ 2016 til 2019/ 2020			2018/ 2019 til 2019/ 2020	
8.01 Antal børn og unge under 18 år der tvangstilbageholdes (Antal berørt) Milepæl 2020: Området følges"	Hele landet	83	103	107	93	95	98	86	-21	-12	
	Region Hovedstaden	37	43	44	28	38	34	32	-12	-2	
	Region Midtjylland	15	25	20	15	15	14	16	-4	2	
	Region Nordjylland	7	<5	8	7	12	13	5	-3	-8	
	Region Sjælland	15	13	19	22	12	12	16	-3	4	
	Region Syddanmark	11	20	20	26	20	28	19	-1	-9	

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 21. oktober 2020, Sundhedsdatastyrelsen

Bilagsfortegnelse

- Bilag 1:** *Notat vedrørende Sundhedsstyrelsens kommentering af tvangsmonitoreringen i psykiatrien.* Heri findes ligeledes en vejledning til Sundhedsstyrelsens kommentering.
- Bilag 2:** *Oversigt over tvangsformer.* Heri ses en oversigt over og beskrivelse af de tvangsformer, der vedrører den løbende monitorering af tvang i psykiatrien i henhold til psykiatriloven.
- Bilag 3:** *Dokumentation af indikatorer for tvang i psykiatrien.* Heri ses en beskrivelse og dokumentation af anvendelsen af indikatorer for tvang med henblik på at opnå målsætningen om halvering af brugen af tvang inden udgangen af 2020.
- Bilag 4:** *Baggrundstabeller til monitoreringen af tvang i psykiatrien 2019-2020.* Heri ses en samlet oversigt over tabellerne for monitoreringen.

Sundhedsstyrelsen
Islands Brygge 67
2300 København S

www.sst.dk

Sundhed for alle ♥ + ●